

Aan de slag met de energietransitie in de gemeente Harlingen

Om aan de afspraken van Parijs (het Parijsakkoord 2015) te voldoen moet Nederland overstappen van fossiele brandstoffen op duurzame energiebronnen zoals zon en wind. Het in Nederland opgestelde Klimaatakkoord legt de maatregelen en afspraken voor deze energietransitie vast. We gaan met elkaar de CO₂-uitstoot sterk verminderen: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990. In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft elke energieregio (hier is dat de regio Fryslân) naar eigen keuzes waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden. Maar ook welke warmtebronnen te gebruiken zijn zodat wijken en gebouwen van het aardgas af kunnen. Waar is ruimte en hoeveel? Zijn de plekken maatschappelijk gezien acceptabel en financieel haalbaar?

Gemeenten vervullen in de energietransitie een belangrijke rol. Maar wat houdt dat in? De eerste stap is een inventarisatie van de opgave. Wat komt er op ons af vanuit het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie en wat vraagt dat van de gemeentelijke organisatie? Op basis van grondige inventarisatie kan de gemeente haar inspanning bepalen op het thema energietransitie voor de komende jaren.

We hebben Royal HaskoningDHV (RHDHV) gevraagd dit voor ons uit te zoeken. Ze hebben een notitie opgesteld waarin de doelstellingen van de energietransitie beschreven staan en de rol die van de gemeente Harlingen daarin wordt verwacht. Deze notitie geeft een overzicht van wat de gemeenten moet en kan doen om te voldoen aan de opgave om haar bijdrage te leveren aan de energietransitie. Op basis van de notitie wordt in dit document in het kort aangegeven hoe we nu als gemeente Harlingen aan de slag gaan. We bepalen eerst onze uitgangspositie om vandaaruit uitvoering te geven aan de in het rapport van RHDHV genoemde processtappen. Tot slot bepalen we de capaciteit die nodig is om deze processtappen op deze manier uit te voeren.

Uitgangspositie

De gemeente Harlingen wil met de Energietransitie aan de slag als slimme volger. De Energietransitie is een noodzakelijk, maar uiterst moeilijk proces, en met veel risico's verweven. Als slimme volger kijken we hoe vooroplopende gemeenten het aanpakken en vooral ook naar de knelpunten die zij tegenkomen, zodat we kunnen leren van de ervaringen van deze gemeenten. Hierdoor kunnen we met minder risico toch vernieuwend zijn, en zonder dat er capaciteit verloren gaat aan het opnieuw uitvinden van het wiel.

De gemeente Harlingen conformeert zich aan de landelijke en provinciale klimaatdoelstellingen. Dit is al een behoorlijke opgaaf en vraagt de nodige inspanning van de gemeente en haar inwoners. Hier zelf nog eigen ambities bovenop bepalen, leidt tot op dit moment onwenselijke extra inspanning voor zowel een gemeente in de omvang van Harlingen als voor haar burgers. De landelijke en provinciale ambities leveren ruim voldoende bijdragen aan de energietransitie.

Plan van aanpak

Ter voorbereiding op de diverse hierna genoemde te nemen processtappen, kan de gemeente een plan van aanpak opstellen. Het opstellen van een plan van aanpak is optioneel. Dit biedt wel beter inzicht in de Harlinger uitgangspunten en procesvoorkeuren. Hierbij denkt de gemeente niet aan een uitgebreide nota maar een beknopt document met uitgangspunten, kernwaarden en randvoorwaarden. Tevens neemt ze hier de procesmatige zaken in op waaronder ook hoe ze vorm

aan participatie wil geven. De gemeente zal dit zelf oppakken, waarbij ze zich door externe deskundigen of andere gemeenten kan laten ondersteunen.

Regionale Energie Strategie

De regio Fryslân heeft een concept RES klaar. Hierin wordt een eerste bod aan het Rijk gedaan. In de concept RES zijn alleen de al ingeplande en vergunde initiatieven meegenomen. Medio 2021 volgt de RES 1.0. In dit traject worden de locaties onderzocht waar duurzame energie en warmte kan worden opgewekt en gebruikt.

De gemeente kan op meerdere manieren deelnemen aan de RES via het bijwonen van vergaderingen en deelname aan werkgroepen en -sessies. Ze is kieskeurig in het deelnemen aan werkgroepen. Vanwege het ontbreken van uitvoerige inhoudelijke kennis is uitgebreide ambtelijke deelname aan werkgroepen ook niet functioneel. De gemeente Harlingen trekt hier samen op met de gemeente Waadhoeke. De gemeente is aanwezig bij RES-vergaderingen binnen het Breed Ambtelijk Overleg en bij de relevante werksessies. Ze levert de nodige informatie aan en borgt de informatie uit de RES in haar eigen visie en beleid.

Transitievisie Warmte (TVW)

In de TVW omschrijft de gemeente het stappenplan voor een aardgasvrije gebouwde omgeving. Hierin beschrijft ze welke wijken/dorpen vóór 2030 van het aardgas af moeten en welke erna maar vóór 2050.

Als slimme volger houdt de gemeente Harlingen de planning aan, zoals die door de Rijksoverheid is opgesteld en zorgt ze dat de Transitievisie in 2021 klaar is. Bij het opstellen van de Transitievisie betreft ze de stakeholders en inwoners. De gemeente maakt zoveel mogelijk gebruik van externe deskundigheid en ervaringen van andere gemeenten. Ze zoekt hier samenwerking met naburige gemeenten.

Wijkuitvoeringsplannen (WUP's)

Nadat de Transitievisie Warmte is vastgesteld, stelt de gemeente is samenwerking met inwoners en stakeholders per wijk/dorp (14 in totaal) een wijkuitvoeringsplan op. Hierin geeft ze aan wanneer en hoe de wijk van het aardgas afgaat en voor welk alternatief wordt gekozen. Een WUP moet zo concreet zijn, dat het echt kan worden uitgevoerd.

De gemeente gaat uit van de ambitie uit het Klimaatakkoord. Dit betekent dat voor 2030 ongeveer 20% van het totaal aantal woningen van het aardgas af zijn. De andere woningen volgen daarna. In eerste instantie stelt de gemeente een wijkuitvoeringsplan op voor de wijken die voor 2030 van het aardgas afgaan, zoals naar voren komt in de Transitievisie Warmte.

Bij het opstellen van de wijkplannen maakt de gemeente zoveel mogelijk gebruik van externe deskundigheid en ervaringen van andere gemeenten.

Energietransitie in utiliteitsbouw

Utiliteitsbouw bestaat uit alle gebouwen die geen woonbestemming hebben zoals bedrijven en nutsvoorzieningen. Hierbij gaat het ook om het gemeentelijk vastgoed.

De gemeente verduurzaamt haar eigen vastgoed, zoals neergelegd in het Klimaatakkoord. Ze neemt dit mee in haar beheersplannen.

Ze bevordert duurzaamheidsmaatregelen binnen het MKB door middel van het (laten) geven van energie-adviezen en zorgt voor de naleving van de energienormen binnen de utiliteitsbouw. Dit is onderdeel van het milieutoezicht bij bedrijven. De FUMO voert dit uit voor de gemeente.

Mobiliteit

Bij mobiliteit gaat het hier om laadpalen, andere vormen van reizen en dergelijke, maar ook om het verduurzamen van ons eigen wagenpark. De gemeente gaat haar beleid hierin actualiseren om te kijken waar haar mogelijkheden liggen. Ze maakt hierbij zoveel mogelijk gebruik van externe deskundigheid en samenwerking met andere gemeenten.

Realisatie energieprojecten

De gemeente neemt de regierol in projecten voor opwekking van elektriciteit en alternatieven voor aardgas. Het is nog niet bekend welke projecten dit zijn. Dit is afhankelijk van de RES en de Transitie Warmte en haar uitvoeringsplannen. Daarnaast kijkt ze naar de mogelijkheden om de burger te ontzorgen. Voor een groot deel zal ze dit zelf moeten oppakken, waarbij ze zicht laat ondersteunen door externen. Afhankelijk van het project, zoekt ze samenwerking met naburige gemeenten.

Benodigde capaciteit

Hierboven hebben we in het kort aangegeven hoe we aan de diverse procestappen invulling gaan geven. In onderstaande tabel staat de minimale benodigde capaciteit aangegeven die nodig is deze invulling van de processtappen. Dit is exclusief de capaciteit voor communicatie. Daarvoor is een kostenpost ten behoeve van menskracht opgenomen.

Processtap	2020	2021	2022 – 2030	2030 – 2050	Kosten ten behoeve van capaciteit communicatie
Plan van aanpak	0,1 fte				5.000,--
Regionale Energie Strategie	0,2 fte	0,2 fte			
Transitievisie Warmte	0,5 fte	0,5 fte			5.000,--
Wijkuitvoeringsplannen			0,5 fte	0,5 fte	5.000,--
Energietransitie in utiliteitsbouw ^x	0,2 fte	0,2 fte	0,2 fte	0,2 fte	
Mobiliteit	0,1 fte	0,1 fte	0,1 fte	0,1 fte	
Realisatie energieprojecten			0,5 fte	0,5 fte	5.000,--
Totaal	1,1 fte	1,0 fte	1,3 fte	1,3 fte	20.000,--

^x Dit is exclusief de capaciteit van de FUMO voor de milieucontroles

Kosten(dekking)

De meeste capaciteit voor de uitvoering van de Energietransitie zal moeten worden ingehuurd. De kosten liggen tussen de € 80.000 tot € 100.000 per jaar. In de decembercirculaire is aangegeven dat de gemeenten een eenmalig bedrag van € 202.101,-- ontvangen voor het proces rond de energietransitie. Dit kan worden ingezet voor de inzet van de benodigde capaciteit voor de eerst komende twee jaar.

Aldus vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Harlingen in haar vergadering van 25 augustus 2020.

de secretaris, de burgemeester,

S. van den Broek, W.R. Sluiter